

HandläggareLinnea Kleiner
Telefon: 08-508 20 474
Ewa Jungstedt Pilestål
Telefon: 08-508 20 581**Till**Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
2021-02-25**En samlad djurhälsoreglering (SOU 2020:62)**

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2020/1663

Förslag till beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Anders Carstorp
StadsdelsdirektörAnna Larsson
Avdelningschef**Sammanfattning**

En ny EU-förordning gällande djurhälsa ska börja verkställas under april 2021. Detta har lett till en översyn av den nuvarande svenska djurhälsolagstiftningen på uppdrag av regeringen.

Syftet med översynen är att anpassa den nya svenska lagstiftningen till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (EU:s djurhälsoförordning) samt andra nya EU-rättsakter. Utöver detta syftar översynen till att skapa en modern och sammanhållen lagstiftning som säkerställer ett gott smittskydd. Lagstiftningen ska även tillvarata djurskyddsintressen, folkhälso- och miljöintressen samt produktionsekonomiska intressen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning
Administrativ avdelningenSlakthusplan 8 A
Box 81
121 22 Johanneshov
Telefon 08-508 20 474
Växel 08-508 14 000
eav@stockholm.se
stockholm.se

Utredningen konstaterar att flertalet myndigheter berörs, men även bitillsynsmän och privatpersoner samt företag i viss mån.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning är positiva till den nya lagstiftningen som möjliggör ett sunt smittskydd, en förbättrad folkhälsa och miljö samt ett tydligare ansvar.

Förvaltningen konstaterar att förvaltningen har en viss djurhållning inom sin verksamhet och kommer därför behöva vidta åtgärder för att säkerställa att förvaltningen uppnår de nya kraven. Därför föreslår förvaltningen en intern utredning för att fastställa att kontrollen över djurhållningen överensstämmer med den nya lagstiftningen.

Vidare föreslår förvaltningen att Stockholms stad tar fram riktlinjer för djurhållning inom kommunen med hänsyn till den nya lagstiftningen och de ökade kraven.

Bakgrund

Näringsdepartementet har skickat utredningen *En samlad djurhälsoreglering* (SOU 2929:62) på remiss till flertalet remissinstanser. Åtskilliga kommuner, myndigheter och organisationer har ombetts yttra sig över utredningen. Myndigheter är skyldiga att svara på remissen, även om svaret innebär att de inte har några synpunkter på utredningen. Andra remissinstanser ges endast möjlighet att yttra sig.

Kommunstyrelsen har remitterat utredningen vidare till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Skärholmens stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd samt Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Varje remissinstans ombeds ha inkommit med sitt yttrande till kommunstyrelsen (KS) senast den 1 mars 2021.

Ärendet

Utredningen omfattar en översyn av nuvarande lagstiftning på djurhälsoområdet. Syftet med översynen är att anpassa lagstiftningen till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag"). Vidare syftar utredningen till att ta fram en modern lagstiftning med en tydlig disposition.

Genom lagstiftningen kan ett god smittskydd säkerställas och Sverige kan tillvarata djurskyddsintressen, folkhälsointressen samt miljöintressen, men även produktionsekonomiska intressen.

Utredningen har utarbetats i samband med flera experter på området och bifogas med ett särskilt yttrande av experten My Sahlman.

EU:s djurhälsoförfordning antogs i mars 2016 och ska tillämpas, med några undantag, från den 21 april 2021. Förfordningen kommer då att ersätta flertalet beslut, direktiv samt förordningar. Sällskapsdjursförfordningen kommer fortsatt att gälla fram till och med den 21 april 2026 och då ersättas av del 7 i EU:s djurhälsoförfordning.

Djurhälsa

Utredningen definierar djurhälsa som förebyggande och bekämpning av överförbara sjukdomar. Begreppet överförbara sjukdomar innebär i sammanhanget smittämnen som inte ger upphov till sjukdomssymtom hos djur men som istället kan överföras till människor och därmed orsaka sjukdom.

Kategorisering

I förfordningen kategoriseras numera sjukdomar. En del bestämmelser gäller utan koppling till specifika sjukdomar, medan andra är kopplade till specifika sjukdomar. De sistnämnda bestämmelserna kretsar kring både förebyggande och bekämpning av dessa specifika sjukdomar. De olika åtgärderna beror på kategoriseringen av sjukdomen. Sjukdomarna kategoriseras som a, b, c, d och e-sjukdomar. EU:s djurhälsoförfordning innehåller utöver denna kategorisering även bestämmelser om nya sjukdomar.

Ansvarsfördelning

En annan nyhet i förfordningen är att ansvarsfördelningen mellan olika parter har tydliggjorts. Alla som håller djur, även sällskapsdjur, har ansvar för att minimera risker för smittspridning. Detta inkluderar även djuryrkesverksamma personer samt veterinärer. Personer som är djurhållare och inte håller sällskapsdjur har en skyldighet att vidta biosäkerhetsåtgärder samt ha kunskap om djursjukdomar, biosäkerhet samt samspelet mellan djurhälsa, djurskydd och människors hälsa. Personer som arbetar med vattenlevande djurs hälsa ska även förhindra att sjukdomar introduceras, utvecklas och sprids.

Den nya förfordningen ska tillämpas vid offentlig kontroll för att säkra att unionslagstiftningen inom ett flertal områden följs. Ett av de områden som omfattas är djurhälsa, dvs. förebyggande och bekämpning av överförbara djursjukdomar.

Ny djurhälsolag

Utredningen föreslår en ny djurhälsolag och tillhörande djurhälsoförförordning. Den nya djurhälsolagen och djurhälsoförförordningen ska ersätta epizootilagen, zoonoslagen och bisjukdomslagen.

Vidare föreslås att alla bestämmelser om djurhälsa i provtagningslagen, lagen om kontroll av husdjur och andra förordningar flyttas över till den nya djurhälsolagen och dess förordning. Detta ska även gälla införsel- och utförsel förordningarna. Bestämmelserna ska tillämpas av både enskilda och myndigheter. Den svenska djurhälsolagen föreslås komplettera EU-lagstiftningen.

Nuvarande djurhälsolagstiftning innehåller bemyndiganden till olika myndigheter, främst för Jordbruksverket, att fatta beslut eller meddela föreskrifter. Även fortsättningsvis ska myndigheter kunna meddela de föreskrifter eller beslut som de anser nödvändiga för att komplettera EU-bestämmelserna.

Myndigheterna ska även kunna meddela föreskrifter som sträcker sig längre än EU:s reglering på villkoret att det finns utrymme för detta i EU:s reglering.

Utredningen föreslår även att regeringen, eller en myndighet som regeringen beslutar om, ges ett antal bemyndiganden att meddela icke sjukdomsspecifika föreskrifter. Detta för att förebygga djursjukdomar som kan överföras till djur eller människor.

Vidare föreslår utredningen att den nya djurhälsolagens ord och uttryck ska betyda samma sak som de gör i EU:s djurhälsoförförordning.

Huvudansvar

Ansaret för uppgifter inom djurhälsa, utom för bihälsa, föreslås fördelas som tidigare, vilket innebär att Jordbruksverket behåller huvudansvar för uppgifter på djurhälsoområdet som utgör annan offentlig verksamhet. Jordbruksverket ska även kunna överlämna vissa uppgifter till länsstyrelserna, precis som i dag.

Utredningen föreslår en grundlig förändring gällande ansvaret för bihälsa. I dagsläget utförs dessa uppgifter till största delen av bitillsynsmän förordnade av länsstyrelsen. Utredningen bedömer att detta inte är tidsenligt och inte uppfyller EU:s krav.

Därför föreslår de att bin ska upptas i det generella djurhälsoregelverket, vilket innebär att ansvaret för bihälsa fördelas på samma sätt som andra landlevande djur.

Anmälningsplikt och övervakning

EU:s medlemsstater måste ha bestämmelser om anmälningsplikt gällande förtecknade sjukdomar samt transmissibel spongiform encefalopati, en grupp sjukdomar som angriper hjärnan hos djur och människor. Sjukdomarna anses bero på ett smittämne som kallas prion som i sin tur påverkar hjärnans eget hjärnprotein.

Anmälningsplikt föreslås gälla för veterinärer, aktörer, den som är ansvarig för ett laboratorium och för djuryrkesverksamma personer. Anmälan ska göras till Jordbruksverket eller Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). SVA föreslås lämna förslag till Jordbruksverket om vilka sjukdomar som ska övervakas och hur, medan Jordbruksverket får fastställa en övervakningsplan. Folkhälsomyndigheten, Livsmedelsverket och andra berörda myndigheter och organisationer ska få tillfälle att yttra sig innan övervakningsplanen beslutas.

Sjukdomsbekämpning

En nationell sjukdomslista föreslås samt att en översyn görs av vilka djursjukdomar som behöver omfattas av tvingande lagstiftning.

Medlemsstater är skyldiga att bekämpa de så kallade a- och b-sjukdomarna enligt EU:s djurhälsoförordning.

Utredningen föreslår att det förs in bestämmelser om krav på veterinärer att vidta åtgärder vid misstanke om vissa sjukdomar. Innehavare av slakterier ska, efter myndighetsbeslut, vara skyldiga att ställa sina lokaler etc. till förfogande och viss personal att delta i förebyggande åtgärder och bekämpning av åtgärdssjukdomar. En nyhet är att veterinärer som är på plats vid ett misstänkt eller bekräftat utbrott av en åtgärdssjukdom, ska vara skyldig att vidta de åtgärder som, oftast, Jordbruksverket beslutar. Alla personer som deltagit i förebyggande eller bekämpningsåtgärder föreslås ha rätt till ersättning av allmänna medel.

Nationella nödåtgärder

I vissa fall ska Jordbruksverket ha rätt att vidta åtgärder i avvaktan på regeringens ställningstagande av om en sjukdom ska betraktas som en åtgärdssjukdom eller inte.

Jordbruksverket får fatta beslut om och vidta nationella nödgärder efter att ha gjort en framställan om att ta upp en sjukdom på den nationella sjukdomslistan till regeringen.

Registrering

Förordningen är mycket detaljerad gällande krav på registreringar i flertalet angelägenheter. Varje medlemsstat har även möjlighet till nationella krav och undantag. Utredningen föreslår att Jordbruksverket är behörig att registrera och godkänna anläggningar i de fall det behövs. Den föreslår även att Jordbruksverket får ansvar för att upprätta databasen över hållna landlevande djur samt vara personuppgiftsansvarig för denna databas.

Förflyttningar inom unionen

Enligt EU:s djurhälsoförfordning ställs det högre krav vid förflyttning av djur mellan medlemsstater än inom EU:s medlemsstater. Den myndighet som meddelar föreskrifter eller fattar beslut får i uppgift att ta ställning till om förflyttningsrestriktioner är tillåtet enligt förordningen, beroende på vad det är som förflyttas.

Vid förflyttning påverkar hälsostatus och om djuren är avsedda för vattenbruksanläggningar eller utsättning i naturen samt om de är avsedda för livsmedel bedömningen.

Vidare föreslås särskilda tillstånd och villkor vid införsel av djur från tredje land samt vid export. Detta gäller även avelsmaterial, smittämnen samt produkter av animaliskt ursprung.

Sällskapsdjur

Utöver tidigare nämnd sällskapsdjursförordning föreslår även utredningen att det ska vara otillåtet att förflytta sällskapsdjur utan kommersiellt syfte från ett tredjeland eller territorium om djuren kommer från ett område som införsel inte får ske till EU från.

Frivilliga kontrollprogram

Bestämmelser om frivilliga kontrollprogram med djurhälsosyfte i lagen om kontroll av husdjur m.m. samt i förordningen om kontroll av husdjur, m.m. (2006:816) föreslås flytta över till ett eget kapitel i den nya djurhälsolagen och djurhälsoförfordningen.

Andra frivilliga kontrollprogram som bedrivs utifrån andra syften än från djurhälsa föreslår utredningen ska bestå i den nuvarande lagstiftningen.

Vidare föreslår utredningen att uttrycket husdjur ersätts av uttrycket hållna djur eftersom detta är mer förenligt med EU:s terminologi. Detta innebär i sin tur viss förändring av rubriker och annan text i förordningen om kontroll av husdjur, m.m.

Offentlig kontroll

Utredningen utgår från att ansvaret för den offentliga kontrollen ska fördelas på motsvarande sätt som det är fördelat i dag. Offentlig kontroll föreslås därför utföras av Jordbruksverket, Livsmedelsverket, länsstyrelserna, kommunerna, Försvarsinspektören för hälsa och miljö samt Tullverket enligt regeringens föreskrifter.

Vissa förändringar är dock nödvändiga eftersom sjukdomskategoriseringen inte överensstämmer med nuvarande lagstiftning. Det innebär att officiella veterinärer förordnade med lagstöd (2009:1254) ska utöva offentlig kontroll.

Jordbruksverket får till uppgift att samordna kontrollmyndigheters verksamhet samt att lämna råd i denna verksamhet.

Utredningen föreslår att lagen ska ta in bestämmelser om ett krav på rapporteringssystem för överträdelser av kontrollförordningen.

Delegering

Vissa uppgifter inom offentlig kontroll får delegeras enligt artikel 14 i EU:s djurhälsoförordning. Utredningen föreslår att den berörda myndigheten ska ha möjlighet att delegera alla uppgifter enligt artikel 14.2 i EU:s djurhälsoförordning till organ eller fysiska personer som uppfyller kraven. Regeringen ska även kunna föreskriva om delegering till veterinärer och andra både fysiska och juridiska personer i fall där artikel 14 inte gäller.

Straff och sanktioner

Djurhälsolagen innehåller bestämmelser om förelägganden, rättelser samt hjälp av Polismyndigheten motsvarande nuvarande bestämmelser enligt bland annat epizootilagen. Detta eftersom EU:s djurhälsoförordning kräver att medlemsstaterna fastställer regler om sanktioner för överträdelse av förordningens bestämmelser och nödvändiga åtgärder till följd av detta.

Samtliga beslut ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol, såvida inte regeringen föreskriver annat. Jordbruksverket föreslås föra allmän talan i den allmänna förvaltningsdomstolen.

Möjligheten att överlämna offentlig kontroll till kommunerna bör inte finnas kvar

Utredningen gör bedömningen att det inte bör finnas någon möjlighet att överlämna offentlig kontroll till kommunerna. Detta får i dagsläget göras enligt 10 § provtagningslagen men har inte utnyttjats av regeringen. Utredningen konstaterar även att en kommun inte har några andra uppgifter gällande levande djur, bortsett från rollen inom miljö- och hälsa på lokal nivå. Kommuner har inte heller längre något djurskyddsansvar.

Konsekvenser

Enligt utredningen berör förslagen de myndigheter som ska tillämpa EU:s djurhälsoförordning samt den nya djurhälsolagstiftningen. Utöver flertalet myndigheter berörs bitillsynsmän samt i viss mån även privatpersoner och företag.

Utredningen bedömer inte att det finns några konsekvenser för det kommunala självstyret.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Staben på Administrativa avdelningen.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till en ny reglering gällande djurhälsa för att säkerställa ett sunt smittskydd och en förbättrad folkhälsa. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning välkomnar även en djurhälsolagstiftning som arbetar med djurskydd.

Genom en ny djurhälsolagstiftning ser förvaltningen en möjlighet till tydligare ansvar och ett ökat arbete mot en hållbar miljö.

Stadsdelsförvaltningen konstaterar att Enskede-Årsta-Vantör har en viss djurhållning. Förvaltningen har några djur inom social omsorg barn och unga som klassificeras som djurhållning. Verksamhetens djur finns på Bandängens parklek och består av bland annat får och höns.

Eftersom alla som håller djur har ett ansvar för att minimera risker för smittspridning fastställer förvaltningen att detta ansvar gäller Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning.

Djurhållare som inte håller sällskapsdjur, vilket Bandängens parkleks djur inte definieras som, har en skyldighet att vidta biosäkerhetsåtgärder samt ha kunskap om djursjukdomar, biosäkerhet samt samspelet mellan djurhälsa, djurskydd och människors hälsa. Biosäkerhet definieras av utredningen som ”åtgärder för att minska risken för att sjukdomar sprids”.

Förvaltningen fastslår att Enskede-Årsta-Vantörs förvaltning kommer behöva anpassa sig till den nya EU förordningen genom att vidta flertalet åtgärder kring bland annat djursjukdomar, biosäkerhet samt samspelet mellan djurhälsa och människors hälsa. Därför föreslår förvaltningen en vidare intern utredning. På så sätt kan förvaltningen fastställa att kontrollen över djurhållningen på Bandängens parklek överensstämmer med den nya lagstiftningen som börjar tillämpas den 21 april 2021.

Förvaltningen föreslår även att Stockholms stad tar fram riktlinjer för djurhållning inom kommunen för att tydliggöra den nya lagstiftningen och de ökade kraven på djurhållare med anknytning till stadens styrdokument. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning föreslår att riktlinjerna tas fram gemensamt med Stockholms stadsdelsförvaltningar samt i samarbete med miljöförvaltningen. Även smittskydd Stockholm föreslås delta i samarbetet i den mån det är möjligt utifrån rådande läge.

Bilagor

1. Följebrev En samlad djurhälsoreglering (SOU 2020:62)
2. Remissmissiv En samlad djurhälsoreglering, Statens offentliga utredningar SOU 2020:62.
3. En samlad djurhälsoreglering, SOU 2020:62, del 1
4. En samlad djurhälsoreglering, SOU 2020:62, del 2